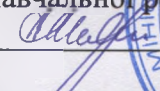

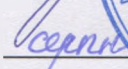
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**
Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
та навчальної роботи

 А.М. Мартиненко

« 30 » 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Психологія розвитку творчих компетентностей
особистості з особливими освітніми потребами»**
(назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалавра**

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності **012 «Дошкільна освіта»**

(код і назва спеціальності)

**Полтава
2024 рік**

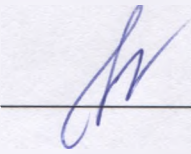

Робоча програма навчальної дисципліни **«Психологія розвитку творчих компетентностей особистості з особливими освітніми потребами»** для студентів спеціальності **012 Дошкільна освіта**, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньої програми **«Дошкільна освіта»**, 2023 року.

Розробники: Шевчук В.В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки;

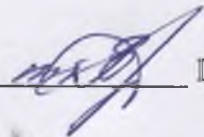
Клевака Л.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

Погоджено:

Гарант освітньої програми Клевака Л.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

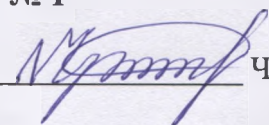
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки Шевчук В. В.

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії Чернишов В. В.

«29» серпня 2024 року

© Шевчук В.В., Клевака Л.П., 2024 рік

© Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова
Загальна кількість годин – 120		
Модулів – 1	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
		4-ий
	Лекції	
Індивідуальне завдання – не передбачено планом	Ступінь вищої освіти: бакалавр	20 год.
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Самостійна робота
		78 год.
	Вид контролю: Диференційований залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 42/78.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у наданні здобувачам вищої освіти цілісного уявлення про розвиток творчих компетентностей особистості дитини дошкільного віку з ОПП в умовах ЗДО.

Протягом опанування курсу студенти повинні набути таких компетентностей:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність до міжособистісної взаємодії.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здійснення безпечної діяльності

Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни спирається на знання студентами дисциплін «Психологія дитяча», «Дошкільна педагогіка», «Психологія дитячої творчості».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Основні завдання навчальної дисципліни спрямовані на досягнення програмних результатів навчання:

Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього та дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

Вміти складати індивідуальні програми розвитку дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосовуванням.

Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

			приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	
82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік; стандартизовані тести, які вирішуються на практичних заняттях; презентації результатів виконаних завдань самостійної роботи.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Індивідуальний розвиток дитини з ООП в моделі інклюзивного навчання дитини у ЗДО.

Робота з дитиною з ООП на превентивному етапі інклюзивного навчання. Превентивні заходи інклюзії в освітньому середовищі. Етап інклюзивного навчання у закладі дошкільної освіти. Здоровий організм як фундамент піраміди навчання. Індивідуальну програму розвитку дитини з ООП. Структура Індивідуальної програми розвитку дитини дошкільного віку з ООП.

Практичне заняття №1.

Тема 2. Діяльнісний підхід до розвитку і навчання обдарованої дитини дошкільного віку з ОПП.

Програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом "Розквіт". Програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. Програма розвитку для дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю.

Практичне заняття №2.

Тема 3. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології роботи з папером і картоном.

Дидактико-методичне забезпечення розвитку напрямів ручної праці в інклюзивному ЗДО. Згинання і складання паперу. Орігамі. Розмічання та вимірювання в процесі обробки паперу та картону. Аплікація з паперу. Відривання, різання паперу й картону. Витинанки. Плетіння й скручування смужок паперу. Квілінг. Методичний супровід занять з аплікації в різних вікових групах ЗДО.

Практичне заняття №3.

Практичне заняття №4.

Тема 4. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології конструювання.

Корекційно-розвивальна програма «Лего-конструювання» для ЗДО з інклюзивною формою навчання. Особливості формування конструктивної діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю. Методичні аспекти формування конструктивної діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю.

Практичне заняття №5.

Практичне заняття №6.

Тема 5. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами театралізованої та зображувальної діяльності.

Формування творчої особистості дитини з ООП засобами театралізованої діяльності. Формування навичок образотворчої діяльності дошкільників з порушеннями зору. Методичні аспекти формування навичок образотворчої діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю. Методичний супровід ліплення в різних вікових групах ЗДО. Творчий розвиток дітей з ОПП за допомогою кольорової солі, солоного тіста.

Практичне заняття №7.

Практичне заняття №8.

Тема 6. Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі розвитку дошкільника з ОПП.

Засоби активізації творчості дітей з ОПП. Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі музично-естетичного розвитку дошкільника з ОПП в умовах інклюзивного ЗДО. Програма розвитку дошкільників з особливими потребами в інклюзивному середовищі ЗДО «Музикотерапія».

Практичне заняття №9.

Практичне заняття №10.

Практичне заняття №11.

8. Структура навчальної дисципліни

2	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.
Тема 1. Індивідуальний розвиток дитини з ООП в моделі інклюзивного навчання дитини у ЗДО.	16	2	2			12
Тема 2. Діяльнісний підхід до розвитку і навчання обдарованої дитини дошкільного віку з ОПП.	16	2	2			12
Тема 3. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології роботи з папером і картоном.	22	4	4			14
Тема 4. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології конструювання.	22	4	4			14
Тема 5. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами театралізованої та зображувальної діяльності.	22	4	4			14
Тема 6. Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі розвитку дошкільника з ОПП.	22	4	6			12
Усього годин	120	20	22			78

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва теми, назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1	Тема 1. Індивідуальний розвиток дитини з ООП в моделі інклюзивного навчання дитини у ЗДО. 1. Робота з дитиною з ООП на превентивному етапі інклюзивного навчання. 2. Етап інклюзивного навчання у закладі дошкільної освіти. 3. Здоровий організм як фундамент піраміди навчання. 4. Індивідуальну програму розвитку дитини з ОПП. 5. Структура Індивідуальної програми розвитку дитини дошкільного віку з ООП.	2
2	Тема 2. Діяльнісний підхід до розвитку і навчання обдарованої дитини дошкільного віку з ОПП.	2

	1. Програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку. 2. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом "Розквіт". 3. Програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом. 4. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. 5. Програма розвитку для дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю.	
3,4	Тема 3. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології роботи з папером і картоном. 1. Дидактико-методичне забезпечення розвитку напрямів ручної праці в інклюзивному ЗДО. 2. Орігамі. Аплікація з паперу. Витинанки. Квілінг. 3. Методичний супровід занять з аплікації в різних вікових групах ЗДО.	4
5,6	Тема 4. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами технології конструювання. 1. Корекційно-розвивальна програма «Лего-конструювання» для ЗДО з інклюзивною формою навчання. 3. Особливості формування конструктивної діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю. 4. Методичні аспекти формування конструктивної діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю.	4
7,8	Тема 5. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами театралізованої та зображувальної діяльності. 1. Формування творчої особистості дитини з ООП засобами театралізованої діяльності. 2. Формування навичок образотворчої діяльності дошкільників з порушеннями зору. 3. Методичні аспекти формування навичок образотворчої діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю. 4. Методичний супровід ліплення в різних вікових групах ЗДО. 5. Творчий розвиток дітей з ОПП за допомогою кольорової солі, солоного тіста.	4
9,10,11	Тема 6. Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі розвитку дошкільника з ОПП. 1. Засоби активізації творчості дітей з ОПП. 2. Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі музично-естетичного розвитку дошкільника з ОПП в умовах інклюзивного ЗДО. 3. Програма розвитку дошкільників з особливими потребами в інклюзивному середовищі ЗДО «Музикотерапія». 4. Методичні аспекти проведення занять з дітьми з ОПП.	6
Усього		22

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися працювати з літературними джерелами та електронними носіями, складати конспекти, аналізувати теоретичний матеріал, складати порівняльні таблиці, структурно-логічні схеми, порівнювати різні наукові концепції, теорії, закономірності та робити висновки, розв'язувати педагогічні задачі.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять (написання конспекту, складання таблиць, структурно-логічних схем тощо);
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри психології та педагогіки);
- підготовка до складання диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
1.	Здоровий організм як фундамент піраміди навчання. Структура Індивідуальної програми розвитку дитини дошкільного віку з ООП.	12
2.	Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. Програма розвитку для дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю.	12
3.	Методичний супровід занять з аплікації в різних вікових групах ЗДО.	14
4.	Методичні аспекти формування конструктивної діяльності у дошкільників з розумовою відсталістю.	14
5.	Методичний супровід ліплення в різних вікових групах ЗДО. Творчий розвиток дітей з ОПП за допомогою кольорової солі, солоного тіста.	14
6.	Дидактико-методичне забезпечення діяльності вихователя в процесі музично-естетичного розвитку дошкільника з ОПП в умовах інклюзивного ЗДО.	12
Усього		78

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, консультацій, практичні – при проведенні практичних занять. Під час

Види робіт/ контролю	Перелік тем										
	Тема 1	Тема 2	Тема 3.	Тема 4.	Тема 5.	Тема 6.					
	Практичне заняття										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Опитування	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Виконання завдань практичного заняття			4	4	4	4	4	4	4	4	4
Виконання завдань самостійної роботи	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Всього за темами	4	4	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Диференційований залік	30										
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100										

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
2	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
1	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного заняття

Бали	Критерії оцінювання
4	Виконання завдань практичного заняття здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
3	Виконання завдань практичного заняття здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
2	Завдання практичного заняття виконано із суттєвими помилками.
1	Завдання практичного заняття виконано та результати не відповідають поставленим завданням.
0	Завдання практичного заняття не виконано.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами складання диференційованого заліку

Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Тестування	0-10	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($1 \times 10 = 10$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.
2, 3. Питання макс. по 10	9-10	Питання розкрито повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.

балів	6-8	Питання розкриті, матеріал викладений у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	3-5	Питання розкриті в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-2	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль може бути відведено від 70 до 100 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином:

- робота на практичних заняттях (усні відповіді, виконання завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 70 балів.

Присутність на лекціях не оцінюється в балах. Пропуски практичних занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене практичне заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів. При тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів у випадку диференційованого заліку), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. «Психологія розвитку творчих компетентностей особистості з ОПП»: методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / Укл. Л. П. Клевака. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024 року. 12 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Айрес Е.Д., Роббінс Д. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку. Київ : Видавництво Р. Бурлаки, 2024. 266 с.
2. Гребенюк Т.М. Спеціальна методика сенсорного виховання дітей з порушеннями зору : навч. посіб. / Т.М. Гребенюк, Г.П. Серпутько; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Кафедра, 2019. 207 с.
3. Колупасва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 192 с.
4. Технологія розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова ; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.
5. Hong C.S., Rumford H. Sensory Motor Activities for Early Development. A Practical Resource. London :Taylor & Francis, 2020. 238 p.

Допоміжна

1. Бекетова Ю. В. Терапевтичний вплив театру на дітей з порушенням розвитку. *Теорія та методика навчання та виховання* : зб. наук. пр. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; [редкол.: Троцько Г. В. та ін.]. Харків : ХНПУ, 2010. Вип. 25. С. 5-12.
2. Виповська Л. Розвиток компетентностей у дітей з особливими освітніми потребами. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2020. Вип. 1. С. 46-50.
3. Вовченко О. Особливості використання музично-ритмічних занять як засобу корекції психофізичного розвитку дітей з порушенням слуху. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2016. № 2. С. 26-33.
4. Дубич М. В. Розвиток пізнавальних та творчих здібностей дошкільників із вадами мовлення та порушенням психічного розвитку засобами орігами-мозаїки. *Логопед*. 2017. № 11. С. 11-20.
5. Квітка Н. Навчально-розвивальна програма з музикотерапії для дітей з особливими освітніми потребами. *Дефектологія*. 2011. № 3. С. 37-43.
6. Квітка Н. О. Заняття з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку. *Дефектологія*. 2012. № 4. С. 11-14.
7. Клевака Л.П. Sandplay як спосіб зняття внутрішнього напруження дитини дошкільного віку. *Література, психологія, педагогіка у ракурсах взаємодії : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Бахмут, 4 листоп. 2021 р.). Бахмут : ДДПУ, 2021. С. 137-141.
8. Клевака Л.П. Особливості організації занять з музикотерапії в роботі з дошкільниками інклюзивної групи ЗДО / О.І. Гришко, Л.П. Клевака. *Соціальна робота в сучасному суспільстві: тенденції, виклики, перспективи* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 28 лют. 2020 р. Полтава : ПНП, 2020. С. 46-52.
9. Компанець Н.М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ»: навчально-методичний

- посібник / Н.М. Компанець, І.В. Луценко. Київ : Наука, 2017. 66 с. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 280 с.
10. Організація інклюзивного навчання у дошкільних навчальних закладах : тематичний збірник праць / Упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією Козловської С.С. Рівне : РОППО, 2014. 15 с.
 11. Стежки у світ : програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом / Жук В.В., Литовченко С.В., Максименко Н.Л. [та ін.]. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 248 с.
 12. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред Софій Н.З. Укладачі Луценко І.В., Заєркова Н.В. Київ : ТОВ "Видавничий дім "Плеяди", 2015. 66 с.
Тарапака Н.В., Кашуба Л.В. Інклюзія в дошкільлі: розвиток дітей із психофізичними вадами в умовах реалізації Базового компонента дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Кіровоград : Літера, 2013. 140 с.
 13. Ткачова Н. Г., Булаш І. В., Турчина І. С. Інноваційні техніки роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С. 12-19.
 14. Шевчук А. Розвиток дошкільнят у музично-руховій діяльності : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 128 с.
 15. Шевчук В.В. Специфіка розвитку творчих здібностей у дітей з особливими освітніми потребами / В.В. Шевчук, В.І. Іщенко // Світ наукових досліджень : матеріали Міжнар. мультидисц. наук. інтернет-конф. (м. Тернопіль, м. Ополе, 24-25 жовт. 2023 р.). Тернопіль : Шпак В.Б., 2023. Вип. 23. С. 131–133.
 16. Шульга Л. М. Барвіста радість. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку на заняттях із малювання: методичний посібник. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2017. 336 с.

19. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=6613>